

Alexandru Toma

**Perspective comparative
asupra drepturilor de autor**

Editura
Stamangiu
2024

Cuprins

Prefață _____ XIII

Introducere _____ XVII

Capitolul I. Prolegomene: evoluția istorică și filosofică a dreptului de autor și a copyrightului	1
<i>Secțiunea 1. Premisele dreptului de autor: neregunoașterea individului creator în Antichitate</i>	<i>1</i>
§1. Grecia Antică	1
§2. Roma Antică	5
<i>Secțiunea a 2-a. Nașterea individului creator. Influențele nominalismului în acordarea privilegiilor</i>	<i>13</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Primele fundamente ale unei proprietăți asupra imaterialului: teoriile lui Thomas Hobbes și John Locke asupra nașterii dreptului de autor</i>	<i>20</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Fundamentele și natura juridică a copyrightului anglo-american</i>	<i>28</i>
§1. Originile și evoluția copyrightului în Regatul Unit	28
§2. Fundamentul și evoluția copyrightului american	35
§3. Natura copyrightului anglo-american: un drept utilitar sau un drept de proprietate?	37
3.1. Concepția utilitaristă a copyrightului	39
3.2. Copyrightul, un drept de proprietate?	41
<i>Secțiunea a 5-a. Evoluția și natura juridică a dreptului de autor continental-european</i>	<i>44</i>
§1. Istoria legislației franceze cu privire la dreptul de autor	44
1.1. Protecția creațiilor literare și artistice sub vechiul regim	44
1.2. Dreptul de autor revoluționar	53
1.3. Dreptul de autor între secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	57
1.4. Dreptul de autor modern	62
§2. Evoluția conceptuală și legislativă a dreptului de autor în România	68

§3. Natura juridică a dreptului de autor	
continental-european _____	73
3.1. Drept natural și drept al omului _____	73
3.2. Dreptul de autor, drept de proprietate _____	78
3.3. Dreptul de autor, drept natural: opera ca expresie individuală _____	86
3.4. Abordarea dualistă a dreptului de autor _____	97
3.5. Teoria dreptului <i>sui generis</i> fundamentată pe incorporalitatea obiectului _____	100
3.5.1. Dreptul de autor, un „drept de clientelă” _____	100
3.5.2. Dreptul de autor, un „drept intelectual” _____	101
3.5.3. Teoria „bunurilor imateriale” _____	102
3.6. Teoria „contractului social” _____	105
3.7. Abordarea economică a dreptului de autor _____	106
3.8. Dreptul de autor și dreptul concurenței _____	107
3.9. Dreptul de autor și dreptul consumației _____	109
§4. Relațiile dintre dreptul de autor și proprietatea industrială în sistemul continental-european _____	110
4.1. Relația dintre dreptul de autor și dreptul brevetelor _____	110
4.2. Relația dintre dreptul de autor și dreptul desenelor și modelelor industriale _____	113
4.3. Relația dintre dreptul de autor și dreptul mărcilor _____	115
<i>Secțiunea a 6-a. Divergențe și convergențe între dreptul de autor continental și copyrightul anglo-american. Sinoptic comparatist _____</i>	<i>118</i>
§1. Aspecte terminologice și de traducere în cultura juridică comparatistă: <i>droit d’auteur</i> și <i>copyright</i> _____	118
1.1. Originea termenilor „dreptul de autor” și „copyright” _____	118
1.2. Aspecte de terminologie cu privire la „dreptul de autor” și „copy(right)” _____	120
§2. Diferențe notabile între copyrightul anglo-american și dreptul de autor continental _____	122
§3. Influențe reciproce între copyrightul anglo-american și dreptul de autor continental _____	124
§4. Convergența sistemelor conturată de <i>ius conventionis</i> _____	126

§5. Evoluția celor două concepții în raport cu dreptul european _____	129
Capitolul al II-lea. Dreptul de autor în sistemul continental european: dreptul românesc și dreptul francez _____	138
<i>Secțiunea 1. Principiile fundamentale ale dreptului de autor românesc și francez. Sinoptic _____</i>	<i>138</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul dreptului de autor și condițiile protecției operelor prin dreptul de autor _____</i>	<i>140</i>
§1. Noțiunea de operă a spiritului _____	140
§2. Condițiile cerute pentru protecția operelor prin dreptul de autor _____	144
2.1. Creațiile spiritului ca forme perceptibile simțurilor _____	144
2.2. Originalitatea operei _____	151
2.3. Teoria unității artei _____	154
2.4. Independența operei în raport cu suportul pe care este fixată _____	156
2.5. Absența formalităților de protecție a dreptului de autor _____	157
§3. Panorama asupra creațiilor și criteriul protecției _____	159
3.1. Operele literare _____	160
a. Operele scrise _____	161
b. Operele orale _____	165
3.2. Operele muzicale și teatrale _____	167
3.3. Operele artistice _____	169
a. Operele de artă pură _____	169
b. Operele de artă aplicată _____	170
c. Operele audiovizuale _____	171
d. Operele fotografice _____	172
e. Operele de arhitectură și sculptură _____	175
f. Programele pentru calculator _____	177
3.4. Operele derivate și operele compozite _____	180
a. Traducerile, antologiile și adaptările _____	182
b. Bazele de date _____	184
c. Operele multimedia _____	185
<i>Secțiunea a 3-a. Autorul și titularii drepturilor de autor _____</i>	<i>188</i>
§1. Calitatea de autor al operei _____	188

§2. Regimul creațiilor realizate de angajați _____	189
2.1. Programele pentru calculator _____	193
2.2. Regimul operelor jurnaliștilor în Franța _____	194
§3. Regimul creațiilor realizate în cadrul unui contract de comandă _____	196
§4. Regimul operelor anonime, pseudonime și orfane _____	198
§5. Pluralitatea de autori _____	199
5.1. Opera realizată în colaborare (opera comună) _____	200
5.1.1. Regimul special al operelor audiovizuale _____	203
5.2. Creațiile colective _____	210
<i>Secțiunea a 4-a. Prerogativele autorului în dreptul continental</i> _____	215
§1. Drepturile morale ale autorului _____	215
1.1. Conținutul dreptului moral _____	216
1.1.1. Dreptul de divulgare _____	217
1.1.2. Dreptul la paternitatea operei _____	220
1.1.3. Dreptul la respectul operei _____	222
1.1.4. Dreptul de retractare _____	225
1.2. Regimul drepturilor morale ale autorului _____	227
§2. Drepturile patrimoniale ale autorului _____	230
2.1. Conținutul dreptului patrimonial _____	231
2.1.1. Dreptul de reproducere _____	232
2.1.2. Dreptul de reprezentare _____	235
2.1.3. Dreptul de suită în materie de opere grafice și plastice _____	238
<i>Secțiunea a 5-a. Durata protecției dreptului de autor în Franța și România</i> _____	240
Capitolul al III-lea. Copyrightul în sistemul <i>common-law</i>: dreptul anglo-american _____	241
<i>Secțiunea 1. Formalitățile în dreptul anglo-american</i> _____	241
§1. Evoluția și fundamentul formalităților în dreptul american _____	241
§2. Regimul formalităților în sistemul de copyright englez _____	246
<i>Secțiunea a 2-a. Titularii dreptului de autor în dreptul comparat</i> _____	247

§1. Conceptul de <i>work made for hire</i> în sistemul american _____	248
§2. Regimul operelor colective în dreptul american _____	251
§3. Statutul autorului în dreptul anglo-saxon _____	252
§4. Subiectul protecției: principiul și excepțiile în dreptul comparat _____	254
<i>Secțiunea a 3-a. Criteriul originalității din perspectiva comparativă</i> _____	257
§1. Criteriul originalității și operele protejate în dreptul american _____	261
§2. Condiția originalității în dreptul englez _____	267
<i>Secțiunea a 4-a. Prerogativele morale în dreptul anglo-american</i> _____	270
§1. Drepturile morale – sinoptic comparatist _____	270
§2. Drepturile morale în Statele Unite _____	272
2.1. Dreptul de divulgare-publicare _____	272
2.2. Protecția integrității operei în jurisprudența americană _____	275
2.3. Dreptul integrității în legislația Statelor Unite _____	278
§3. Prerogativele morale în dreptul britanic _____	280
3.1. Protecția intereselor personale în jurisprudența britanică _____	280
3.2. Prerogativele morale în legislația britanică _____	282
<i>Secțiunea a 5-a. Durata protecției în sistemul de copyright</i> _____	286
§1. Durata protecției la nivelul dreptului convențional _____	286
§2. Durata protecției în Regatul Unit _____	288
§3. Durata protecției în Statele Unite _____	290
<i>Secțiunea a 6-a. Exploatarea operelor</i> _____	292
§1. Licențele legale și dreptul de autor _____	292
§2. Licențele obligatorii în sistemul de copyright _____	293
Concluzii. Opoziție sau apropiere între dreptul de autor și copyright? _____	297
Bibliografie _____	303